

Ingrid Ekström

Titel: Upprepade luktsinnesmätningar och deras användbarhet för att förutsäga demens

Kan regelbundna tester av luktsinnet hos äldre bli ett sätt att upptäcka demens? Det är utgångspunkten för vår studie. Syftet är att undersöka om det är bättre att testa luktsinnet regelbundet än att testa vid enskilda tillfällen.

Försämrat luktsinne är ett vanligt men ofta förbiset symptom på demens, särskilt Alzheimers sjukdom. Allt starkare bevis pekar på att nedsättning av luktsinnet kan vara ett av de första tecknen på förestående demens.

Att följa luktsinnet över tid kan ge en bättre bild av hur demens utvecklas

Tidigare studier har visat att personer som har svårt att namnge eller känna igen dofter löper en högre risk att utveckla demens. I den svenska populationsbaserade Betula-studien har vi till exempel visat att sämre resultat i lukttester hos personer som inte har uppenbara problem med minnet var kopplade till en ökad risk för demens inom tio år. Liknande resultat har nyligen observerats i SNAC-K-studien, där problem med luktsinnet förutsade en ökad risk för demens inom tolv år.

Sambanden mellan luktsinnesnedsättningar och demens har visat sig vara jämförelsevis starka. Viss tidigare forskning pekar på att luktsinnesmätningar är jämförbara med andra tidiga mätningar av hjärnpatologi (så kallade biomarkörer) som är baserade på positronemissionstomografi (PET) och ryggmärgsvätska (CSF). Detta pekar på att regelbundna luktsinnetester skulle kunna vara ett värdefullt verktyg i den tidiga diagnosen av demens. Tidigare studier har dock ofta inte följt luktfunktionen över tid, vilket kan ge en mer komplett bild av hur luktsinnet förändras innan man har fått andra symptom på demens.

I studien har 2 500 deltagare regelbundet testat luktsinnet

Vår pågående forskning syftar till att fylla dessa kunskapsluckor. I studien följer vi cirka 2 500 deltagare från SNAC-K-studien över tolv år. Vi studerar förändringar i luktsinnet över tid, och utvärderar om snabba försämringar av luktsinnet under perioder utan symptom på minnesproblem är kopplade till en ökad risk för demens. Genom att skapa ”luktsinnesprofiler” från upprepade tester över sex år, undersöker vi om det finns några mönster när det gäller förlust av luktsinne och vilka mönster som i så fall är starkast kopplade till demens.

Projektets övergripande mål är att undersöka om regelbundna luktsinnetester hos äldre kan förbättra förmågan att förutsäga demens jämfört med tester vid ett enskilt tillfälle.